

WYMAGANIA EDUKACYJNE DO GEOGRAFII PODSTAWOWEJ I KLASA (SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA)
podręcznik Tylko geografia” wyd. PWN

Demografia i osadnictwo			
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
Uczeń:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: eksplozja (bomba) demograficzna, ekumena, anekumena, subekumena, migracja, urbanizacja, aglomeracja ▪ potrafi wymienić fazy rozwoju demograficznego ▪ zna przyczyny wzrostu populacji świata ▪ potrafi wymienić główne fazy przejścia epidemiologicznego ▪ potrafi wskazać na mapie obszary o największym i najmniejszym zaludnieniu ▪ potrafi wymienić przyczyny dużej koncentracji ludności ▪ potrafi wymienić bariery osadnicze ▪ wymienia przyczyny migracji ▪ potrafi wskazać na mapie główne kierunki migracji na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i stosuje pojęcia: imigracja, emigracja, saldo migracji, bariera osadnicza, krąg kulturowy, megalopolis, współczynnik urbanizacji, suburbia ▪ potrafi scharakteryzować fazy rozwoju demograficznego ▪ potrafi opisać fazy przejścia epidemiologicznego ▪ potrafi wymienić prawidłowości w rozmieszczeniu ludności na świecie ▪ potrafi wyjaśnić przyczyny dużej koncentracji ludności na danych terenach ▪ zna motywy i czynniki migracji ▪ potrafi wymienić konsekwencje migracji dla migrantów i ich rodzin oraz dla 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: gęstość zaludnienia, deportacja, uchodźstwo, mobilność, cywilizacja, rewitalizacja, metropolia ▪ potrafi wyjaśnić różnice we wzroście zaludnienia na różnych kontynentach ▪ potrafi ocenić fazy rozwoju demograficznego ▪ potrafi obliczyć przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego ▪ potrafi podać prawidłowości dotyczące zmian w strukturze zatrudnienia wraz ze stopniem rozwoju gospodarczego ▪ potrafi wyjaśnić przyczyny małej i dużej koncentracji ludności wybranych obszarów ▪ potrafi obliczyć wielkość gęstości zaludnienia na 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi na podstawie wybranych wskaźników demograficznych podać fazę rozwoju demograficznego wybranego państwa ▪ potrafi wymienić prawidłowości dotyczące powiększania się liczby ludności świata ▪ potrafi ocenić skutki starzenia się społeczeństwa oraz eksplozji demograficznej ▪ potrafi analizować kierunki, przyczyny i skutki współczesnych migracji ludności polskiej ▪ potrafi podać przykłady wpływu niektórych zasad wiary na gospodarkę ▪ potrafi uzasadnić, że islamu nie można utożsamiać z terroryzmem ▪ potrafi ocenić skutki procesów

<p>świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zna wielkie kręgi kulturowe świata ▪ zna przykłady aglomeracji monocentrycznych i policentrycznych ▪ zna problemy największych miast świata 	<p>kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi podać główne cechy kręgów kultury europejskiej, angloamerykańskiej i islamskiej ▪ zna przykłady megalopolis i potrafi wskazać je na mapie ▪ potrafi określić współczynnik urbanizacji w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego ▪ potrafi wyjaśnić problemy rozwoju wielkich miast na poszczególnych kontynentach ▪ potrafi opisać przyczyny zmian liczby ludności w wielkich metropoliach świata 	<p>podstawie danych statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wyjaśnić poziom urbanizacji kontynentów ▪ potrafi przedstawić etapy tworzenia się aglomeracji i megalopolis ▪ korzystając z danych statystycznych, potrafi obliczyć tempo przyrostu mieszkańców w zespołach miejskich, ▪ zna i rozumie różnice między metropolią a megamiastem 	<p>urbanizacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego zahamowanie rozwoju wielkich metropolii uznaje się za największy problem współczesnej urbanizacji
Przemiany polityczne współczesnego świata			
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
Uczeń:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: terytorium zależne, globalizacja ▪ potrafi wymienić cechy niepodległego państwa ▪ zna przyczyny zmian na mapie politycznej ▪ potrafi wskazać na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: położenie geopolityczne, integracja gospodarcza, pomoc doraźna i rozwojowa, PKB, HDI ▪ potrafi scharakteryzować cele i działania ONZ ▪ zna organizacje gospodarcze 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: strefa wolnego handlu, unia celna, unia gospodarcza i polityczna ▪ potrafi scharakteryzować czynniki wpływające na lepszą sytuację gospodarczą krajów zależnych ▪ potrafi wskazać na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na podstawie wielkości mierników i wskaźników potrafi zaklasyfikować państwo do grupy o konkretnym stopniu rozwoju gospodarczego ▪ potrafi wymienić i wskazać na mapie 10 najbogatszych państw świata

<p>przykłady państw o największej powierzchni i największej liczbie ludności</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wymienić kilka terytoriów zależnych ▪ zna miary rozwoju społeczno-gospodarczego ▪ zna podział świata na kraje wysoko, średnio i słabo rozwinięte gospodarczo na podstawie wskaźnika HDI ▪ potrafi wymienić przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym świata ▪ zna przyczyny współpracy międzynarodowej ▪ zna organizacje, których celem jest pomoc krajom słabo rozwiniętym (ONZ, FAO, UNDEP, Bank Światowy, IMF, organizacje pozarządowe, religijne i prywatne fundacje) 	<p>(NAFTA, EFTA, ASEAN, OPEC) oraz polityczno-wojskowe (NATO, ANZUS)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zna cele i zadania Unii Europejskiej ▪ potrafi podzielić miary rozwoju społeczno-gospodarczego i scharakteryzować ich przydatność ▪ zna wskaźnik HDI ▪ potrafi wymienić kraje o najniższym i najwyższym PKB na 1 mieszkańca ▪ potrafi omówić przyczyny narastania dysproporcji między bogatymi a biednymi regionami ▪ potrafi omówić podstawowe uwarunkowania procesu globalizacji ▪ potrafi scharakteryzować dwie płaszczyzny globalizacji ▪ potrafi opisać przykłady negatywnych i pozytywnych konsekwencji globalizacji ▪ potrafi scharakteryzować najważniejsze przyczyny pogłębiania się międzynarodowej współpracy 	<p>państwa, które powstały po rozpadzie ZSRR, i ocenić ich znaczenie w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wskazać kraje o najwyższym i najniższym HDI na świecie ▪ potrafi ocenić przydatność miar rozwoju społeczno-gospodarczego ▪ potrafi wymienić i scharakteryzować przyczyny ubożenia regionu Afryki Subsaharyjskiej ▪ potrafi uzasadnić wielopłaszczyznowość procesu globalizacji ▪ potrafi ocenić rolę organizacji międzynarodowych w procesach integracji ▪ zna milenijne cele rozwoju do 2010 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi uzasadnić tezę, iż obecne położenie geopolityczne Polski jest korzystne ▪ potrafi ocenić zależność między zaawansowaniem procesu globalizacji a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego państw ▪ zna przykłady działań podjętych w celu niesienia pomocy biednym regionom świata ▪ potrafi ocenić realizację milenijnych celów rozwoju
---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać konsekwencje zmian na politycznej mapie Europy 		
Zróżnicowanie gospodarcze świata			
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
Uczeń:			
<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: rybołówstwo; energia pierwotna, energia wtórna, czynniki lokalizacji przemysłu, technopolie, turystyka, komunikacja zna czynniki rozwoju rolnictwa na świecie potrafi podać przykłady roślin alimentacyjnych, pastewnych, przemysłowych umie wskazać na mapie główne obszary rolnicze świata zna zwierzęta hodowlane (bydło, trzoda chlewna, owce), potrafi wskazać główne rejony ich hodowli potrafi wymienić przyczyny wylesiania potrafi wskazać na mapie główne łowiska na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: marikultura, wyłączna strefa ekonomiczna; bilans energetyczny, deglomeracja przemysłu, technopark, technologie informacyjno-komunikacyjne, transport, turystyka; terminal potrafi ocenić znaczenie czynników rozwoju rolnictwa wybranego obszaru zna uwarunkowania rozmieszczenia upraw na świecie zna i rozumie różnicę między zbiorami a plonami potrafi wymienić czynniki wpływające na wielkość plonów potrafi opisać uwarunkowania rozwoju chowu zwierząt na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: lesistość; biegun technologiczny, klaster przemysłowy, dystrykt przemysłowy potrafi wyjaśnić przeznaczenie upraw zna tendencje zmian w pogłowie zwierząt hodowlanych na świecie potrafi wymienić przyczyny występowania obszarów niedoborów i nadwyżek w produkcji żywności oraz wskazać te obszary zna skutki głodu jawnego, utajonego i niedożywienia potrafi podać przyczyny zróżnicowania zasobów wodnych na świecie potrafi wskazać obszary o największej i najmniejszej 	<ul style="list-style-type: none"> zna i rozumie pojęcia: monokultura upraw; upwelling; offshoring, outsourcing, networking potrafi wyjaśnić dysproporcje w poziomie rozwoju rolnictwa na świecie potrafi podać prawidłowości w rozmieszczeniu rolnictwa intensywne, ekstensywne, samozaopatrzeniowe i towarowe potrafi wyjaśnić wpływ wielkości i typu własności gospodarstwa rolnego na rozwój rolnictwa potrafi scharakteryzować wymagania roślin uprawnych potrafi wskazać obszary, na których jest stosowana monokultura upraw potrafi scharakteryzować

<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wskazać obszary występowania głodu na świecie ▪ zna przyczyny głodu ▪ potrafi wymienić przyczyny zanieczyszczenia wód morskich ▪ zna współczesne funkcje wsi ▪ potrafi wymienić cechy obszarów wiejskich ▪ potrafi wymienić rodzaje energii wtórnej ▪ zna główne obszary występowania surowców energetycznych na świecie i potrafi wskazać je na mapie ▪ potrafi wymienić przykłady wykorzystania internetu ▪ potrafi dokonać podziału transportu ▪ zna rodzaje turystyki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna różnice między głodem jawnym a utajonym ▪ potrafi podać pozytywne i negatywne przykłady gospodarowania lasami na różnych kontynentach ▪ potrafi wymienić cechy gospodarki morskiej ▪ potrafi wymienić czynniki rozwoju rybołówstwa ▪ potrafi opisać przemiany funkcji wiejskich w krajach rozwiniętych i rozwijających się ▪ potrafi przedstawić zmiany udziału źródeł energii pierwotnej w bilansie energetycznym świata ▪ potrafi podać przyczyny wzrostu znaczenia gazu ziemnego jako surowca energetycznego ▪ potrafi wyjaśnić znaczenie energii elektrycznej w życiu i działalności człowieka ▪ potrafi scharakteryzować wybrane czynniki lokalizacji przemysłu ▪ potrafi wymienić gałęzie 	<p>lesistości na świecie oraz podać przyczyny tego zróżnicowania</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi podać przyczyny zmniejszania się powierzchni lasów i skutki wylesiania ▪ potrafi ocenić znaczenie rybołówstwa dla wyżywienia ludności ▪ potrafi scharakteryzować i ocenić nowe funkcje wsi ▪ zna działania zmniejszające groźbę kryzysu energetycznego ▪ potrafi wskazać głównych producentów surowców energetycznych ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego ponad 50% wydobywanej ropy naftowej jest przedmiotem handlu międzynarodowego ▪ potrafi podać czynniki decydujące o zróżnicowaniu natężenia i wielkości produkcji energii elektrycznej ▪ zna udział największych producentów energii elektrycznej według różnych 	<p>bariery rozwoju chowu zwierząt</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi uzasadnić wzrost znaczenia hodowli bydła i owiec ▪ potrafi opisać znaczenie upwellingu dla rozwoju rybołówstwa ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego mimo wzrostu produkcji żywności nie maleje zjawisko głodu ▪ potrafi ocenić pomoc doraźną i długofalową podejmowaną przez państwa oraz organizacje międzynarodowe w celu ograniczenia głodu ▪ potrafi opisać skutki kryzysu energetycznego ▪ potrafi ocenić znaczenie ropy naftowej dla funkcjonowania gospodarki światowej ▪ potrafi uzasadnić zależność między zapotrzebowaniem na energię elektryczną a rozwojem gospodarczym ▪ potrafi ocenić współczesne tendencje rozwoju przemysłu na świecie ▪ potrafi wyjaśnić wpływ rozwoju
--	--	--	--

	<p>przemysłu wysokich technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wskazać na mapie rozmieszczenie najważniejszych ośrodków przemysłu wysokich technologii na świecie ▪ potrafi scharakteryzować czynniki wpływające na rozwój turystyki ▪ potrafi wskazać na mapie obszary atrakcyjne turystycznie ▪ potrafi ocenić wpływ turystyki na rozwój gospodarczy krajów ▪ potrafi wskazać wady i zalety różnych rodzajów transportu ▪ zna przykłady szybkich kolei na świecie ▪ potrafi podać wady i zalety internetu 	<p>typów elektrowni</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi podać czynniki lokalizacji wybranych gałęzi przemysłu ▪ zna czynniki lokalizacji przemysłu wysokich technologii ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego przemysł wysokich technologii koncentruje się przede wszystkim w państwach wysoko rozwiniętych ▪ potrafi porównać strukturę internautów według wieku, wykształcenia oraz celów korzystania z internetu w różnych państwach na świecie ▪ potrafi wskazać główne szlaki transportowe na świecie ▪ potrafi dokonać oceny wpływu turystyki na rozwój biednych regionów świata ▪ potrafi scharakteryzować walory turystyczne wybranego regionu świata 	<p>technologii cyfrowych na gospodarkę i życie codzienne</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego najczęściej biegunów technologicznych powstaje w państwach wysoko rozwiniętych, a dystryktów przemysłowych w średnio i słabo rozwiniętych ▪ potrafi zaproponować lokalizację konkretnego zakładu przemysłowego na świecie, ▪ potrafi wyjaśnić, dlaczego w państwach wysoko rozwiniętych transport samochodowy ma większe znaczenie niż kolejowy ▪ potrafi wyjaśnić zmiany w kierunkach przemieszczania się Polaków w celach turystycznych w ostatnim dziesięcioleciu ▪ potrafi ocenić wpływ funkcjonowania węzłów komunikacyjnych na rozwój miejscowości leżących w ich pobliżu (np. Strykowa) ▪ potrafi ocenić wpływ technologii informacyjno-
--	--	---	--

			komunikacyjnych na zmiany na rynku pracy
Relacje człowiek – środowisko przyrodnicze			
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
Uczeń:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: zasoby przyrody (odnawialne, nieodnawialne, stałe), efekt cieplarniany, degradacja gleb ▪ potrafi określić wpływ człowieka i jego działalności na środowisko przyrodnicze ▪ zna działania na rzecz ochrony przyrody ▪ potrafi wskazać konsekwencje eksploatacji zasobów nieodnawialnych, globalnego ocieplenia, degradacji gleb ▪ potrafi wymienić metody wydobycia surowców mineralnych ▪ potrafi wymienić przyczyny niedoborów wody do picia ▪ zna przykłady gazów cieplarnianych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: irygacja, nawadnianie kropelkowe ▪ potrafi wymienić przyczyny zakłócenia równowagi ekologicznej ▪ potrafi wyjaśnić mechanizm efektu cieplarnianego ▪ zna źródła zanieczyszczeń wód ▪ potrafi wymienić przyczyny i skutki degradacji gleb ▪ zna zasady korzystania z zasobów przyrody ▪ potrafi wyjaśnić przyczyny zróżnicowania zasobów wody ▪ potrafi wskazać na mapie przykłady obszarów dotkniętych niedoborem wody oraz jej nadmiarem ▪ zna przykłady rozwiązań stosowanych w sytuacjach niedoboru wody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zna i rozumie pojęcia: szkoda górnicza; zrównoważony rozwój ▪ potrafi ocenić zmiany w środowisku przyrodniczym wywołane eksploatacją surowców mineralnych ▪ potrafi wymienić te zmiany w środowisku przyrodniczym, które należą do szkód górniczych ▪ potrafi wyjaśnić, na czym polega racjonalne korzystanie z zasobów przyrody ▪ potrafi ocenić przyrodnicze, gospodarczo-społeczne i polityczne skutki globalnego ocieplenia ▪ potrafi ocenić międzynarodową współpracę w dziedzinie ochrony środowiska ▪ potrafi wyjaśnić zmiany w środowisku geograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi udowodnić słuszność twierdzenia, iż eksploatacja odkrywkowa najbardziej dewastuje środowisko przyrodnicze ▪ potrafi wskazać obszary klęsk ekologicznych na świecie ▪ potrafi prognozować zmiany w środowisku na skutek prowadzenia konkretnej działalności gospodarczej ▪ potrafi wskazać na mapie obszary zagrożone pustynnieniem ▪ potrafi proponować działania, podejmowane w skali lokalnej i regionalnej na rzecz zmniejszania degradacji środowiska ▪ potrafi wskazać i ocenić sposoby pozyskiwania wody w różnych strefach klimatycznych ▪ potrafi wyjaśnić, na czym

		<p>powstałe w wyniku nawadniania na przykładzie Niziny Turańskiej i Jeziora Aralskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ potrafi dokonać analizy wpływu kwaśnych opadów, nieprawidłowego nawożenia i stosowania chemicznych środków ochrony roślin oraz rozwoju przemysłu i komunikacji na roślinność i gleby ▪ zna zabiegi ograniczające erozję gleb 	<p>polega zamknięty krąg przyczyn i skutków globalnego ocieplenia</p>
--	--	--	---

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie sprosta wymaganiom na ocenę dopuszczającą, co uniemożliwia mu dalsze zdobywanie wiedzy i kształtowanie umiejętności
- popełnia poważne błędy merytoryczne
- nie jest w stanie rozwiązać zadań o elementarnym stopniu trudności.

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się zdobytą wiedzą w rozwiązywaniu problemów, proponuje niekonwencjonalne, nietypowe rozwiązania
- samodzielnie i twórczo rozwija własne umiejętności i uzdolnienia
- przeprowadza wnikliwą analizę sytuacji, dostrzega prawidłowości i zależności
- wyszukuje, selekcjonuje informacje z różnych źródeł
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.